ALIUPSEERILIITTO RY

Eduskunnan hallinto- ja turvallisuusjaosto

ALIUPSEERILIITON LAUSUNTO PUOLUSTUSSELONTEKOON LIITTYEN

Aliupseeriliitto ry on perehtynyt valtioneuvoston puolustusselontekoon 2024. Aliupseeriliitto lausuu pyynnöstä Eduskunnan hallinto- ja turvallisuusjaostolle seuraavaa.

Valtioneuvoston puolustusselonteossa on kuvattu hyvin Suomen ja Euroopan yleinen turvallisuusympäristön nykytila. Puolustusselonteossa on hyvin kuvattu kansallisen maanpuolustuksen kokonaisuus sekä sotilasliiton jäsenyyden tuomat uudet vastuut ja velvoitteet. Puolustusselonteossa tunnistetaan myös nykytilan ylläpitämisessä ja kehittämisessä vaadittavien resurssien riittävyyden turvaamisen merkitys. Puolustushallinnon tämänhetkinen resurssointi vastaa Naton asettamaa 2 % tasoa, valtaosaltaan meneillään olevien materiaalihakkeiden osalta. Huomioitavaa on, että samanaikaisesti virasto rajoittaa tehtävien täyttöastetta 95 % tasoon. Puolustusvoimien tehtävät tulevat kasvamaan sotilasliiton jäsenyyden myötä ja hallitun muutoksen toteuttaminen henkilöstöresursseja lisäämällä on erittäin tärkeää.

Puolustushallinnon henkilöstömäärä ei ole riittävä suhteessa tehtäviin ja velvoitteisiin. Edellisessä puolustusselonteossa tunnistettiin tarve lisätä 500 henkilöä valmiuteen, koulutukseen ja uusien suorituskykyjen käyttöönottoon liittyviin tehtäviin. Näiden tehtävien täyttäminen ja kohdentuminen asetettuihin tehtäviin tulee varmistaa. Puolustusvoimien talousarvioon tulee kohdentaa riittävä rahoitus tehtävien 100 % täyttöasteen saavuttamiseksi. Huomioitavaa on, että tosiasiassa tehtävien vaikutus toimintaan alkaa 1–2 v kuluessa rekrytoinnista ja tehtävien täyttämisestä.

Julkaistussa Puolustusselonteossa on esitetty henkilötyövuosilisäys tarpeen olevan 1500 huomioiden muuttuneen turvallisuusympäristön sekä Nato jäsenyyden tuomat lisäresurssit. Henkilötyövuosilisäys tulee toteuttaa etupainoisesti pääosiltaan jo kuluvalla hallituskaudella, sillä todelliset hyödyt lisäyksestä näkyvät viiveellä. Etupainoisuus mahdollistaa tehokkaamman henkilöstösuunnittelun ja henkilöstön kohdentamisen Nato tehtäviin.

Lainsäädännön muutostyö palkatun henkilöstön ja asevelvollisten käytön artikla 5 tehtäviin koko liittokunnan alueella ja vapaaehtoisuuteen ja sitoumukseen perustuva toimintamalli vaativat lisäpanostuksia palvelussuhteiden ehtojen kehittämiseen. Lainsäädännön ja asetusten kautta määräytyvät palvelussuhteen ehdot vaativat jatkuvan rahoituskehyksen. Lainsäätäjän on huomioitava päätöksenteossa kilpailukykyisten palvelussuhteiden ehtojen vaatima rahoituskehys.

Aliupseeriliitto ry
Ratamestarinkatu 11, 7.krs
00520 Helsinki

050 336 4550 toimisto

toimisto@aliupseeriliitto.fi

LY: 0238477-3
www.aliupseeriliitto.fi

Suomi on osallistunut Naton rauhanajan tehtäviin vuodesta 2023 lukien. Tehtävät ovat olleet lyhytkestoisia ja pienillä osastoilla toteutettuja. Suomi tulee kuitenkin rakentamaan kuluvan hallituskauden aikana perustan myös pidempikestoisten tehtävien suorittamiseen sekä maavoimien laajempien suorituskykyjen osallistumiseen yhteisen puolustuksen tehtäviin. Nyt suoritetut tehtävät ovat osoittaneet, että jatkossa pidempikestoisiin tehtäviin tulee varata riittävästi varahenkilöstöä sekä mahdollistaa rotaation tehtävissä. Maakohtaiset velvoitteet julkaistaan 2025 vuoden aikana, jonka jälkeen talousarvioissa ja lisätalousarvioissa on huomioitava riittävä lisärahoitus vuosille, jolloin Suomi osallistuu yhteisen puolustuksen tehtäviin.

Naton läsnäolo Suomen alueella lisääntyy erityisesti Pohjois-Suomessa. Aliupseeriliitto korostaa, että erityisesti isäntämaatukeen liittyvät velvoitteet lisääntyvät merkittävästi. Puolustusvoimille on taattava henkilöstömäärällisesti sekä taloudellisesti realistiset mahdollisuudet toteuttaa laajenevat tehtävät.

Aliupseeriliitto ry arvioi, että riittävät Puolustuksen toimintaedellytykset turvataan ennen kaikkea peruskoulutetun ammattialiupseeriston lisäämisellä. Aliupseeristo muodostaa suorituskykyjen perustan niin käyttö, huolto- ja ylläpito kuin koulutustehtävien osalta. Peruskoulutettua aliupseeristoa ei pystytä rekrytoimaan suoraan kaikkiin tehtäviin julkisilta työmarkkinoilta, vaan heidän ammattitaitonsa koulutetaan Puolustusvoimissa. Aliupseeristo on keskeisessä roolissa asevelvollisten ja reserviläisten koulutuksessa. Aliupseeriliitto arvioi jo selontekovalmisteluvaiheessa akuutin aliupseerien tarpeen olevan 700 tehtävää.

Aliupseeriliitto korostaa, että henkilöstön määrän lisäksi sen osaamistasolla on merkitystä työssä jaksamiseen. Ainoastaan peruskoulutetut sotilaat voivat ottaa sellaisia vastuita ja toteuttaa tehtäviä itsenäisesti, joista on vaikutusta suorituskykyjen rakentamiseen ja käyttöön. Puolustusvoimien ammattisotilaiden peruskoulutusjärjestelmän infraan on kuluvalla hallituskaudella panostettava nykyistä merkittävämmin. Koulutusvahvuuksia ei kyetä nostamaan sotilasopetuslaitoksissa kustannustehokkaasti nykyisillä majoituskapasiteeteilla.

Suomen Nato integraatio vaikuttaa merkittävästi myös ammattisotilaiden työelämän- ja perhe-elämän yhteensovittamiseen. Harjoitus- ja kansainvälinen yhteistoiminta ei enää tapahdu ainoastaan kotimaassa ja lyhyitä ajanjaksoja. Lainsäätäjän on huomioitava muuttunut tilanne ja varmistaa rahoituksen sekä ohjauksen kautta, että toimintaa tukevien perhe-elämäratkaisujen merkitys on yhtä tärkeää kuin työaikajoustojen sekä lainsäädännön joustavoittaminen.

Aliupseeriliitto huomauttaa, että talousarvioissa tulee huomioida uusien suorituskykyjen käyttöönotto ja operointi- sekä koulutustehtävät vanhenevalla kalustolla saman aikaisesti. Puolustuksen suorituskykyä vaarantamatta ja työturvallisuus huomioiden on eri järjestelmille oltava riittävät koulutus-, huolto- ja operointitilat usein samanaikaisesti.

Aliupseeriliitto haluaa tiivistää näkemykset seuraaviin neljään kohtaan:

1. Henkilöstömäärän kehittäminen

   Puolustusvoimien henkilöstömäärää tulee kehittää niin, että peruskoulutettuja sotilaita kyetään rekrytoimaan ja kouluttamaan

etupainoisesti jo kuluvassa olevalla hallituskaudella. Yksinomaan peruskoulutettujen aliupseereiden tarve on 700 henkilöä. Asevelvollisten- ja naisten vapaaehtoisessa palveluksessa olevien laadukkaan palveluksen sekä palvelusturvallisuuden näkökulmasta lisätarve on kriittinen. Lisääntyvät sopimussotilastehtävät lisäävät myös heitä valvovien peruskoulutettujen aliupseereiden ohjaustehtäviä.

2. Puolustusvoimien rahoituskehykseen varmistaminen

   Puolustusvoimilla on käynnissä kehittämishankkeita kaikkien Puolustushaarojen osalta. Puolustusmateriaalin hankintakustannukset ovat kasvaneet globaalin turvallisuustilanteen seurauksena ja teknologiaan nojautuvat asejärjestelmät maksavat tulevaisuudessa ylläpitonsa ja käyttönsä osalta perinteisiä asejärjestelmiä enemmän. Asejärjestelmien kasvavia kustannuksia ei kuitenkaan saa rahoittaa henkilöstörahoitusta vähentämällä.

   Puolustusvoimiin ja maanpuolustukseen kohdennettavan rahoituskehyksen tason pysyvän noston lisäksi tulee varmistaa myös henkilöstömäärän pysyvän kasvattamisen sekä mahdollistaa joustavamman lisähenkilöstön rekrytoinnin niin kotimaan kuin liittokunnan asettamiin tehtäviin. Riittävällä rahoituskehyksellä turvataan asejärjestelmien hankinnat sekä niiden operointiin tarvittavan henkilöstön rekrytoinnit sekä koulutus.

3. Ammattisotilaiden työelämäsääntöjen kehittäminen

   Lainsäädäntöä kehitettäessä tulee myös ammattisotilaiden työaikalainsäädännön perusta uudistaa. Ammattisotilaiden työaikalainsäädännön perusta on luotu 1970- luvulla eikä se vastaa enää täysin nykypäivän työelämän muutoksia ja vaatimuksia. Puolustusselonteossa ilmaistu huoli työssäjaksamisen varmistamisesta liittyy myös olennaisesti työaikalainsäädäntöön.

4. Nato ja muiden kansainvälisten tehtävien vaikutus

   Nato- jäsenyys luo paineet lainsäädännön uudistamiselle. Laki Puolustusvoimista uudistetaan hallituskaudella Nato- jäsenyyden tuomien velvoitteiden vuoksi. Lainsäädännössä tulee korostaa, että kansainvälisiin tehtäviin tulee jatkossakin ensisijaisesti hakea vapaaehtoisia niin ammattisotilaista kuin reserviläisistä.

   Palvelussuhteiden ehtoja tulee kehittää aktiivisesti ja niistä tulee luoda kilpailukykyisiä sekä erilaisia tilanteita huomioivia. Palvelussuhteiden ehtojen aito kehittäminen tulee talousarvioissa mahdollistaa.

Mika Tiitinen
Puheenjohtaja

Tomi Malkamäki
Pääluottamusmies

Aliupseeriliitto ry
Ratamestarinkatu 11, 7.krs
00520 Helsinki

050 336 4550 toimisto

toimisto@aliupseeriliitto.fi

LY: 0238477-3
www.aliupseeriliitto.fi